

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 116/18

KLAGER: Jan Helge Yannis Messell
PUBLIKASJON: TV 2
PUBLISERINGSDATO: 14.05.2018
STOFFOMRÅDE: Sosial/Helse
SJANGER: Reportasje
SØKERSTIKKORD: Omtale av selvmord
REGISTRERT: 15.05.2018
BEHANDLET I PFU: 26.09.2018
BEHANDLINGSTID: 131 dager
KLAGEGRUPPE: Privatperson
PFU-KONKLUSJON:
HENVISNING VVPL.:
OMTALE/ANONYM.:
MERKNADER:

SAMMENDRAG:

TV 2 sendte **mandag 14. mai 2018** en episode av kriminalmagasinet **Åsted Norge**. I programmet var det en reportasje som skildret arbeidshverdagen til betjenter på sentralarresten i Oslo. Det gikk frem at noen arrestanter var ustabile og i stand til å skade seg selv. I en scene omtales et selvmordsforsøk, og en ansatt viser frem en gjenstand som ble brukt av arrestanten:

«Her, sånn. Alle ser den. Det er gladpacken på maten hans som er blitt surra til en skikkelig bra snor. Og det var et selvmordsforsøk tidligere i dag. Det var ambulanse her og så videre. Det er bare nok en gang, altså. Det minste greie de har muligheter for å skade seg, så er det fare, en reell fare, som vi på en måte må ha kontroll på.»

Se vedlegg for skjermdumper fra den aktuelle scenen.

KLAGEN:

Klager er Jan Helge Yannis Messell. Klager opplyser at han jobber for Landsforeningen for etterlatte ved selvmord, men at han inngir denne klagen som privatperson.

Klager mener at innslaget beskrevet ovenfor var i strid med Vær Varsom-plakatens (VVPs) punkt 4.9 om omtale av selvmord og selvmordsforsøk. Klager skriver:

«Jeg er opplært til at man aldri skal omtale metoder uansett [...] I sekvensen vil dere se en fengselsbetjent holde opp en snor laget av gladpack, som de fleste vet er dette et sterkt materiale og det kan lett få fatal utgang om noen snapper opp en slik metode.»

FORSØK PÅ MINNELIG LØSNING:

Partene har vært i kontakt med sikte på å løse saken i minnelighet uten at dette har ført fram.

TILSVARSRUNDEN:

TV 2 avviser brudd på god presseskikk og skriver:

«Den innklagede reportasjen viser den rå hverdagen i sentralarresten i Oslo, men er ikke på noen måte skandalepreget. Det er en nyansert framstilling som viser dilemmaene betjentene står overfor [...] Våpen [...] som kan brukes til selvskading, er noe betjentene kontinuerlig må være på vakt overfor. Når selvskading og selvmordsforsøk er en viktig del av dette bildet, er det også viktig å vise hvor lite som skal til for at innsatte klarer å lage seg redskapet som kan brukes i denne sammenhengen, som for eksempel en snor laget av plastfolie [...] Omtalen er aktsom og nøktern. Sekvensen er over på mindre enn tretti sekunder. Det opplyses ikke noe videre om hvordan denne snoren er forsøkt benyttet. Man dveler på ingen måte ved metoden, men beskrivelsen er nødvendig for å oppfylle allmenne informasjonsbehov. Man tilrettelegger for en saklig begrunnet debatt om forholdene i arrestene, og ingen identifiseres. Omtalen er helt i tråd med de presseetiske prinsippene.»

Videre viser redaksjonen til at pressen skal beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra blant andre offentlige myndigheter. Videre siterer TV 2 fra introduksjonen til reportasjen:

«[T]il arresten kommer det også personer som ikke burde sitte på glattcelle. De ansatte er bekymra for at arresten har blitt en oppholdsplass for psykisk syke.»

Redaksjonen skriver også:

«Reportasjen viser nettopp hvordan selvskading og selvmordsforsøk er blitt dagligdags i arresten, som et lite element av dette viser man den snoren som en innsatt har laget av plastfolie. Eksemplene som omtales er både viktige og nødvendige å ha med i reportasjen. Dette dokumenterer utfordringene man nå ser i systemet. Poenget her er nettopp å sette søkelys på og diskutere hvordan man kan *forhindre* selvmord og selvskading som skjer når ustabile eller psykisk syke blir satt i arresten. Man kan ikke belyse de alvorlige problemene – og konsekvensene av dette – uten å ta med eksempler. Å vise til metodene som benyttes sier noe om hvor vanskelig det er for tjenestemennene i arresten å håndtere dette. Det dokumenterer hvor ustabile enkelte innsatte er og konsekvensene det har for hele systemet. Arbeidet med å forhindre disse situasjonene – hvor man kan se selvmordsforsøk på tross av at alle tenkbare ‘redskaper’ og muligheter er fratatt de innsatte – er naturligvis også en av forklaringene på det strenge regimet som hersker i arresten og som mange sikkert ville reagert på om bakgrunnsinformasjonen ikke var tilgjengelig. Reportasjen bidrar med viktig dokumentasjon inn i debatten om kriminalomsorg og psykiatri. Heller enn å legge til rette for eller alminneliggjøre selvmord, fokuserer den på hvordan selvmord og selvskading

forsøkes hindret i en helt særegen situasjon hvor det offentlige maktapparatet skal ha kontroll og tilsyn.»

TV 2 avviser at det fins et presseetisk forbud mot å beskrive selvmordsmetode og viser til VVPs punkt 4.9 der det heter at journalister skal «[u]nngå beskrivelse av metode eller andre forhold som kan bidra til å utløse flere selvmordshandlinger.» Videre skriver redaksjonen:

«Å omtale de store problemer de ansatte i arresten står overfor og hvor vanskelig det kan være å hindre selvmord/selvskading er definitivt ikke noe som kan «bidra til å utløse flere selvmords-handlinger», formålet er det motsatte. Det sentrale i Utvalgets nyere praksis er at omtalen skal være saklig, nøktern, ikke spekulativ (og at de presseetiske varsomhetskravene overholdes). Det har man åpenbart fulgt opp her. [...] Reportasjen gir et helt unikt innblikk i en av landets mest lukkede institusjoner. Det reportasjen dokumenterer er et viktig bidrag til samfunnsdebatten om kriminalomsorgen. Politiet er en samfunnsaktør som lovlig kan bruke maktmidler mot innbyggerne. Når politiet fysisk sperrer et menneske inne for å verne samfunnet – er det politiets oppgave å ivareta sikkerheten til vedkommende. De har ansvar for at innbragte personer ikke klarer å skade seg selv. Selvmordsforsøk og fokuset på alle tenkelige våpen og 'redskaper' i denne sammenheng er sentralt. Gjennom flere år har utviklingen gått i retning av mer åpenhet rundt selvmord. Det gjelder også metode. Publiseringen bryter ikke med pkt. 4.9 i VVP og praktiseringen av denne. TV 2s dekning er helt i tråd med prinsippene for god presseskikk.»

Klageren hadde ikke mer å tilføye til saken.